

อภิปราย สรุปผลการวิจัย และขอเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาว่าลักษณะเฉพาะบุคคลมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมการอ่านหรือไม่ โดยได้กำหนดสมมติฐานไว้คือ ลักษณะเฉพาะบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือที่อ่านโดยแยกเป็นหนังสือบันเทิงและหนังสือวิชาการ เวลาที่ใช้ในการอ่านและแหล่งที่ได้อ่านหนังสือ

จากการศึกษาลักษณะเฉพาะบุคคลของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนทั้ง 7 แห่ง (ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ซอยพระนาง ปทุมวัน อนุสาวรีย์ สงฆ์กระจาย บางเขน และบางขุนเทียน) พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง คือ เป็นชาย 225 และเป็นหญิง 105 คน ผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยของ สุรางค์ กุณวณิช (2517 : 91) และของอุบลวรรณ กิตติมานนท์ (2521 : 13) ซึ่งพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นชายมากกว่าหญิง แต่ผลการวิจัยนี้แตกต่างจากการศึกษาผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในสหรัฐ ซึ่งพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นหญิงมากกว่าชาย (Eberhart ed. 1976 : 206-209, Goldhor 1980 : 641-643)

ส่วนอายุของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนนั้นจากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนมากคือผู้มีอายุน้อย ระหว่าง 18 - 23 ปี ผู้ใช้ที่มีอายุสูงขึ้นจะมาใช้ห้องสมุดลดลงตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในกรุงเทพมหานครและการวิจัยผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในต่างประเทศซึ่งพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนมีอายุระหว่าง 16 - 34 ปี และ 20 - 29 ปี (สุคใจ เพ็ชรศิริ 2523 : 15 ; อุบลวรรณ กิตติมานนท์ 2521 : 4 ; Dale ed. 1979 : 366; Eberhart ed. 1966 : 206-209) สาเหตุที่ผู้มีอายุน้อยสนใจมาใช้ห้องสมุดมากกว่าผู้มีอายุมาก อาจเป็นเพราะผู้มีอายุน้อยส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา จำเป็นต้องค้นคว้าหาความรู้เพื่อประกอบการศึกษา ส่วนผู้มีอายุมากมักประกอบอาชีพของตน มีภาระรับผิดชอบมาก จึงอาจทำให้มีเวลามาใช้ห้องสมุดน้อย

สำหรับระดับการศึกษาของผู้ใช้ห้องสมุด จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้กำลังศึกษาอยู่ โดยเป็นนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวนมากที่สุด (134 คน) รองลงมาคือระดับมัธยมและอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครู (37 คน และ 33 คน) ผู้กำลังศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี และประณมน้อย สำหรับผู้จบการศึกษาแล้วส่วนใหญ่จบระดับมัธยมศึกษา ปริญญาตรี และอาชีวศึกษา หรือฝึกหัดครูจำนวนใกล้เคียงกัน (35 คน 32 คน และ 31 คน ตามลำดับ) ผู้จบสูงกว่าปริญญาตรีและประณมน้อย การที่ผู้มีการศึกษาสูงนิยมมาใช้ห้องสมุด อาจเป็นเพราะมีความจำเป็นต่อศึกษา ค้นคว้า ประกอบการเรียน ตลอดจนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของห้องสมุด ผลการวิจัยที่ได้นี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุคใจ เพ็ชรศิริ และอุบลวรรณ กิตติมานนท์ (2523 : 90 ; 2521 : 15) ที่พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีและสอดคล้องกับผลการวิจัยผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในสหรัฐ และอินเดีย ซึ่งพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย (Americans read & use libraries, says Galley 1978 : 2465-2466; Eberhart ed. 1976 : 206-2-9; Garrison 1974 : 193-205, Goldhor 1980 : 641-643; Umapathy 1976 : 165-171)

สำหรับคำถามที่ว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร จากการสอบถามครั้งนี้ปรากฏว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา (จำนวน 178 คน) ซึ่งมีจำนวนมากกว่าครึ่งของผู้ใช้ห้องสมุดในการวิจัยครั้งนี้ รองลงมาคือข้าราชการ (จำนวน 34 คน) ผู้มีอาชีพรับจ้างและประกอบการค้ามีจำนวนเท่ากันคือ 33 คน ส่วนผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ มีจำนวนน้อย ผลการวิจัยในเรื่องอาชีพของผู้ใช้ห้องสมุดซึ่งพบว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษานี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรางค์ กุณวงษ์ สุคใจ เพ็ชรศิริ และอุบลวรรณ กิตติมานนท์ (2517 : 92 ; 2523 : 15 ; 2521 : 14) ที่พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในสหรัฐและอินเดียอีกเช่นกัน (Bundy 1967 : 950-951; Umapathy 1976 : 165-171)

จากการศึกษาผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนได้เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนหรือไม่ ปรากฏว่าผู้ใช้ส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุด (จำนวน 193 คน) มีผู้ใช้ที่เป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนเพียง 137 คน ส่วนการเป็นสมาชิกห้องสมุดอื่นนั้น ปรากฏว่าผู้ใช้ 180 คน ไม่ได้เป็นสมาชิกห้องสมุดอื่น ๆ อย่างไรก็ตามปรากฏว่าผู้ใช้เหล่านี้แม้จะเป็นสมาชิกห้องสมุดไม่มากนัก แต่ก็เป็นผู้

เคยใช้ห้องสมุดอื่น ๆ 215 คน ส่วนความถี่ในการมาใช้ห้องสมุด ผู้ใช้ส่วนใหญ่ คือจำนวน 128 คน มาใช้ห้องสมุดเฉลี่ยสัปดาห์ละ 2 - 4 ครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุบลวรรณ กิตติมานนท์ (2521 : 22) และสุคใจ เพ็ชรศิริ (2523 : 94) ซึ่งพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่มาใช้ห้องสมุด สัปดาห์ละมากกว่า 1 ครั้ง และในระยะ 1 สัปดาห์ก่อนตอบแบบสอบถาม ผู้ใช้ส่วนใหญ่คือ 124 คน มาใช้ห้องสมุด 1 ครั้ง และมีผู้มาใช้ห้องสมุดทุกวัน 39 คน ผู้ไม่เคยมาใช้ห้องสมุดเลย 57 คน แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามในครั้งนี้นี้ส่วนใหญ่มาใช้ห้องสมุดประชาชนเป็นประจำ

จากการสอบถามถึงจุดเริ่มแรกที่เป็นแรงกระตุ้นให้ผู้อ่านสนใจอ่านหนังสือ ปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีแรงกระตุ้นในตนเอง คือสนใจที่จะอ่านหนังสือเอง (จำนวน 243 คน) รองลงมาคือ อ่านเพราะต้องการหนีปัญหาหรือเรื่องที่ทำให้ไม่สบายใจ แต่ผู้อ่านที่ตอบข้อมนี้มีจำนวนน้อยมากคือ 26 คนเท่านั้น ส่วนลักษณะหนังสือที่ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนชอบอ่าน ปรากฏว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนชอบอ่านหนังสือคำร่ววิชาการมาก (จำนวน 134 คน) รองลงมาคือ หนังสือบันเทิงที่มีความหนาพอประมาณ ส่วนหนังสือการ์ตูนมีผู้อ่านน้อย คือ 6 คน การที่ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนชอบอ่านหนังสือคำร่ววิชาการสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้ตรงกับผลการวิจัยผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนในเมืองนิวออลีนส์ รัฐแมริแลนด์ สหรัฐ และผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนเมืองบัคเค รัฐพิหาร อินเดีย ที่ชอบอ่านหนังสือคำร่ววิชาการมากที่สุด (Bundy 1967:950-951; Rountree ed. 1979:486-487; Sahai 1971:151-157)

ในการเลือกหนังสืออ่านนั้น ผู้อ่านส่วนใหญ่นิยมเลือกหนังสือที่มีเนื้อเรื่องตรงกับความสนใจของตนเองมากที่สุด (จำนวน 287 คน) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยผู้อ่านในสหรัฐ เมื่อ ค.ศ. 1975 ซึ่งพบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่เลือกหนังสือโดยดูจากเนื้อเรื่องที่ชอบอ่าน (Wagner 1978: 16 - 17)

จากการสอบถามปัญหาหรืออุปสรรคในการอ่าน ปรากฏว่าอุปสรรคเกิดจากตัวผู้อ่านเอง คือไม่มีเวลาอ่านหรือไม่มีเวลาไปยืมหนังสือจากห้องสมุด ซึ่งมีจำนวนมากถึง 102 คน รองลงมาคือหนังสือที่ตรงกับความสนใจมีน้อย (จำนวน 76 คน) นอกจากนี้ผู้อ่านบางคนประสบปัญหาค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า เช่น ปวดศีรษะ ปวดตา (จำนวน 53 คน) ในการอ่านนั้นสถานที่ที่ผู้อ่านชอบคือที่ห้องสมุด (จำนวน 231 คน) ซึ่งผู้อ่านชอบมากกว่าที่บ้าน (จำนวน 94 คน) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดเงียบ มีหนังสือจำนวนมากให้เลือกอ่าน ผู้อ่านสามารถเปลี่ยนเล่มใหม่ได้เมื่อต้องการ โดยเฉพาะ

แล้วผู้อ่านส่วนใหญ่ (119 คน) อ่านหนังสือของห้องสมุด 2 - 3 เล่มต่อเดือน และมีผู้อ่าน 91 คนที่อ่านหนังสือของห้องสมุดประชาชนจำนวนมากถึง 6 เล่ม หรือมากกว่านี้ต่อเดือน แสดงให้เห็นว่าผู้อ่านส่วนใหญ่สนใจ และอ่านหนังสือของห้องสมุดประชาชนในปริมาณมากพอควร ประเภทหนังสือที่ผู้อ่านชอบอ่านคือ นวนิยายและเรื่องสั้นมากที่สุด (จำนวน 85 คน) รองลงมาคือ ความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ด กฎหมายการปกครอง ปรัชญา ศาสนา ศิลปะ การบันเทิง และการศึกษา

สำหรับการยืมหนังสือของห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดกำหนดให้ผู้อ่านเป็นสมาชิกเท่านั้นที่มีสิทธิยืมหนังสือ โดยยืมได้ครั้งละไม่เกิน 2 เล่ม ปรากฏว่าผู้อ่านเป็นสมาชิกนิยมยืมหนังสือเต็มจำนวนที่ห้องสมุดอนุญาต (จำนวน 111 คน) และนิยมยืมไปอ่านทุกสัปดาห์ (จำนวน 87 คน) หนังสือที่สมาชิกห้องสมุดยืมไปนั้น ส่วนใหญ่สมาชิกเป็นผู้อ่านหนังสือนั้นเอง (จำนวน 70 คน) นอกจากนี้ก็ยืมไปอ่านเองและให้ผู้อื่นอ่านด้วย (จำนวน 50 คน) ส่วนการยืมหนังสือไปเพื่อให้ผู้อื่นอ่านมีเพียง 1 คน เท่านั้น

จากการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ในการอ่าน ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือวิชาการและหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านใน 1 วัน และแหล่งที่ไ้หนังสือกับลักษณะเฉพาะบุคคลเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้คือ ลักษณะเฉพาะบุคคล อันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือวิชาการ และหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านใน 1 วัน และแหล่งที่ไ้หนังสือ ผลที่ได้มีทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านข้อสมมุติดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ

เมื่อวิเคราะห์ถึงวัตถุประสงค์ในการอ่าน พบว่าผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านเพื่อให้ความรู้ กว้างขวาง (จำนวน 128 คน) รองลงมาคืออ่านเพื่อประกอบการศึกษา (จำนวน 107 คน) อ่านเพื่อความเพลิดเพลินหรือฆ่าเวลา (จำนวน 59 คน) ส่วนผู้อ่านเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและปรับปรุงตัวเองมีจำนวนน้อย สาเหตุที่ผู้อ่านมีวัตถุประสงค์ในการอ่านเพื่อให้ความรู้ กว้างขวางและเพื่อประกอบการศึกษามากที่สุดนั้นเป็นเพราะผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาจึงสนใจอ่านหนังสือด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวเป็นหลัก

จากการวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะบุคคล พบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ($p > .05$) กล่าวคือผู้อ่านชายอ่านเพื่อให้ความรู้ กว้างขวางและปรับปรุงตัวเองมากกว่า

ผู้อ่านหญิง (ร้อยละ 43.6 : 28.6 และร้อยละ 5.8 : 4.8) ขณะที่ผู้อ่านหญิงอ่านเพื่อประกอบ การศึกษา ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและเพลิดเพลินมากกว่าผู้อ่านชาย (ร้อยละ 39.0 : 29.3, 7.6 : 4.4 และ 20.0 : 16.9) แต่เมื่อวิเคราะห์ถึงอายุกับวัตถุประสงค์ในการอ่าน พบว่าผู้อ่านที่มีอายุน้อย คือ 18 - 23 ปี อ่านเพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 44.7) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าวัยดังกล่าวเป็นช่วงระยะเวลาที่ผู้อ่านต้องอ่านเพื่อประกอบการเรียนรู้ รองลงมา คืออ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวาง (ร้อยละ 33.0) ขณะที่ผู้มีอายุ 24 ปีขึ้นไปจนถึง 50 ปีขึ้นไป อ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวางมากที่สุด รองลงมาคืออ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ($p < .001$) ใน ขณะเดียวกัน การวิจัยนี้พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน ($p < .05$) คือ ผู้มีการศึกษาสูงระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปสนใจอ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวางและประกอบการศึกษา มากที่สุด คือ ผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับมัธยม อาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครูและสูงกว่าปริญญาตรีเพื่อให้ ได้รับความรู้กว้างขวางมากที่สุด (ร้อยละ 40.3, 51.6 และ 40.0) รองลงมาคืออ่านเพื่อประกอบ การศึกษา (ร้อยละ 29.2, 18.8 และ 26.7 ตามลำดับ) ส่วนผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีอ่านเพื่อ ประกอบการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 41.0) รองลงมาคืออ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวาง (ร้อยละ 33.7) แต่ผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาอ่านหนังสือเพื่อความเพลิดเพลินมากกว่าวัตถุประสงค์อื่น ๆ (ร้อยละ 38.5) จากการวิเคราะห์ข้อจำกัดวัตถุประสงค์ในการอ่าน พบว่ามีความสัมพันธ์กัน ($p < .001$) กล่าวคือ นักศึกษาอ่านเพื่อประกอบการศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 49.4) ส่วนผู้ ประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ รับจ้าง ประกอบอาชีพส่วนตัว ประกอบการค้า ข้าราชการ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ผู้ที่เกษียณอายุราชการ และผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ รวมถึงเกษตรกร อ่านเพื่อ ให้ความรู้กว้างขวางเป็นส่วนใหญ่

โดยสรุป ผู้ใช้ของสมุดประชาชนอ่านหนังสือโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้กว้างขวาง และประกอบการศึกษาเป็นหลัก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่อ่านเพื่อประกอบการศึกษา ขณะที่ผู้ประกอบ อาชีพอื่น ๆ ส่วนใหญ่อ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวาง ส่วนผู้ที่อ่านโดยมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ มีจำนวน น้อย และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ เฉพาะบุคคลกับวัตถุประสงค์ในการอ่านพบว่า อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่าน

จากการวิเคราะห์ประเภทหนังสือที่ผู้ใช้ของสมุดประชาชนชอบอ่าน ปรากฏว่าผู้ใช้ ของสมุดประชาชนชอบอ่านนวนิยาย เรื่องสั้นมากที่สุด (จำนวน 65 คน) รองลงมาคือความรู้ ทั่วไป เบ็ดเตล็ด (จำนวน 59 คน) กฎหมาย การปกครอง (จำนวน 35 คน) การศึกษา

(จำนวน 28 คน) คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ (จำนวน 24 คน) ปรัชญา ศาสนา ประวัติศาสตร์ และชีวประวัติ (ประเภทละ 22 คน) ส่วนหนังสือประเภทอื่น ๆ มีผู้สนใจอ่านน้อยประเภทละไม่เกิน 20 คน แต่เมื่อจัดรวมหนังสือออกเป็นหนังสือตำรา และกึ่งตำรา กับหนังสือบันเทิง ปรากฏว่า ปริมาณผู้ที่สนใจอ่านหนังสือตำราหรือกึ่งตำรามีสูงกว่าผู้สนใจอ่านนวนิยาย เรื่องสั้น

เมื่อวิเคราะห์ผู้อ่านชายหญิงกับประเภทหนังสือที่ชอบอ่านพบว่า ผู้อ่านชายนิยมอ่าน หนังสือศาสนา ปรัชญา กฎหมายและการปกครอง ศิลปะและการบันเทิง ประวัติศาสตร์ และชีวประวัติมากกว่าหญิง ขณะที่ผู้อ่านหญิงนิยมนวนิยาย เรื่องสั้น ความรู้ทั่วไปและเบ็ดเตล็ดมากกว่าผู้อ่านชาย ผลการวิจัยนี้ตรงกับการวิจัยในสหรัฐที่พบว่าผู้อ่านหญิงชอบอ่านนวนิยาย และผู้อ่านชายชอบอ่านเรื่องการเมือง (Trewin 1979 : 16) ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จึงสอดคล้องกับแนวสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า เพศมีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ($p < .05$)

สำหรับอายุกับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ปรากฏว่าผู้อ่านอายุระหว่าง 18 - 23 ปี 24 - 29 ปี และ 30 - 39 ปี สนใจอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นมากที่สุด (ร้อยละ 18.3 20.8 และ 27.0 ตามลำดับ) ผู้อ่านอายุระหว่าง 40 - 49 ปี สนใจอ่านนวนิยายและเรื่องสั้นเท่า ๆ กับความรู้ทั่วไปและเบ็ดเตล็ด (ร้อยละ 25) ส่วนผู้อ่านที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป สนใจอ่านนวนิยาย และเรื่องสั้นน้อยลง แต่สนใจอ่านหนังสือความรู้ทั่วไปและเบ็ดเตล็ดมาก (ร้อยละ 42.9) ผลจากการวิจัยพบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ($p > .05$)

เกี่ยวกับระดับการศึกษากับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ผู้อ่านที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครูชอบอ่านหนังสือความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ดมากที่สุด (ร้อยละ 40.0 และ 23.4) ผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีชัยมศึกษา และประถมชอบอ่านนวนิยายเรื่องสั้นมากที่สุด (ร้อยละ 19.3 23.6 และ 46.2 ตามลำดับ) และพบว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่อ่าน ($p < .05$)

แต่เมื่อพิจารณาอาชีพกับประเภทหนังสือที่ชอบอ่านปรากฏว่าอาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน ($p > .05$) โดยพบว่านักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว ข้าราชการ ชอบอ่านนวนิยาย เรื่องสั้นมากที่สุด ผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง ประกอบการค้า พนักงานรัฐวิสาหกิจ และว่างงาน ชอบอ่านความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ดมากที่สุด

โดยสรุปแล้วจะเห็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนชอบอ่านหนังสือเพื่อความบันเทิง โดยอ่านนวนิยาย และเรื่องสั้น รองลงมาเป็นการอ่านเพื่อให้ความรู้กว้างขวาง และประกอบการศึกษา โดยอ่านหนังสือเกี่ยวกับ กฎหมาย การปกครอง ความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ด การศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ปรัชญา ศาสนา เป็นต้น และจากการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า เพศ และระดับการศึกษาเท่ากันที่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน

จากการศึกษาจำนวนหนังสือที่ผู้อ่านชอบอ่านใน 1 เดือน โดยจำแนกเป็นหนังสือบันเทิงและวิชาการ พบว่า สำหรับหนังสือบันเทิงผู้อ่านส่วนใหญ่อ่านโดยเฉลี่ยเดือนละ 5 เล่มขึ้นไป (จำนวน 97 คน) การที่ผู้อ่านอ่านหนังสือบันเทิงได้มากเล่มเป็นเพราะหนังสือบันเทิงเป็นหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย ไม่ต้องใช้ความคึกมาก สำหรับปริมาณที่อ่านรองลงมาคือ อ่านได้ 2 - 3 เล่ม และ 1 เล่ม หรือเพียงบางส่วน โดยมีผู้อ่านจำนวนเท่ากันคือ 74 คน ส่วนหนังสือวิชาการผู้อ่านหนังสือวิชาการเดือนละ 4 เล่มขึ้นไป มีปริมาณใกล้เคียงกับผู้อ่านหนังสือวิชาการเพียงบางส่วนหรืออ่านไม่จบเล่ม (จำนวน 84 : 85 คน) การที่ผู้อ่านอ่านหนังสือวิชาการเพียงบางส่วนโดยอ่านไม่จบเล่มมีเป็นจำนวนมาก อาจเป็นได้ว่าผู้อ่านต้องใช้สมาธิในการอ่านเพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง และเก็บสาระสำคัญของเรื่องให้ได้

เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน พบว่าผู้อ่านหญิงอ่านหนังสือบันเทิงในปริมาณสูงกว่าผู้อ่านชาย คือ ผู้อ่านหญิงอ่านหนังสือบันเทิง 5 เล่มขึ้นไปใน 1 เดือน และ 2 - 3 เล่มใน 1 เดือน เป็นปริมาณสูงกว่าผู้อ่านชาย (ร้อยละ 35.2 : 26.7 และร้อยละ 25.7 : 20.9) ในขณะที่ผู้อ่านชายจะอ่านหนังสือบันเทิง 1 เล่ม หรือเพียงบางส่วนของเล่ม และไม่อ่านหนังสือบันเทิงเลยมากกว่าผู้อ่านหญิง (ร้อยละ 22.7 : 21.9 และร้อยละ 16.0 : 3.8) จากความแตกต่างในเรื่องปริมาณการอ่านหนังสือโดยเฉลี่ย จึงพบว่าเพศมีความสัมพันธ์กับปริมาณหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ($p < .05$)

ส่วนอายุกับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ผู้อ่านที่มีอายุน้อยอ่านหนังสือบันเทิงในปริมาณสูงกว่าผู้มีอายุมาก คือ ผู้อ่านอายุระหว่าง 18 - 23 ปี และ 24 - 29 ปี อ่านหนังสือบันเทิงเป็นจำนวนมากกว่า 5 เล่มใน 1 เดือน (ร้อยละ 31.5 และ 29.9) ผู้อ่านอายุ 30 - 39 ปี ส่วนใหญ่อ่านหนังสือบันเทิง 2 - 3 เล่มใน 1 เดือน (ร้อยละ 37.8) ส่วนผู้อ่านอายุ 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ไม่อ่านหนังสือบันเทิงเลยใน 1 เดือน (ร้อยละ 33.3 และ

42.8) ผลการวิจัยที่ได้สอดคล้องกับการวิจัยการอ่านในปากีสถานตะวันตก ซึ่งพบว่าผู้มีอายุน้อยชอบอ่านนวนิยายและอ่านนวนิยายหลายเล่ม ขณะที่ผู้อายุ 40 ขึ้นไปสนใจอ่านหนังสือประเภทอื่นมากกว่า (Ahmad 1964 : 11 - 34) จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน พบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ($p < .05$)

สำหรับระดับการศึกษากับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือนนั้น พบว่าผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีชยมและประณส่วนใหญ่อ่านหนังสือบันเทิงมากกว่า 5 เล่มใน 1 เดือน (ร้อยละ 31.3 29.2 และ 42.6 ตามลำดับ) ผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครูส่วนใหญ่อ่านหนังสือบันเทิง 2 - 3 เล่มใน 1 เดือน (ร้อยละ 29.7) และผู้อ่านที่มีการศึกษสูงกว่าปริญญาตรีส่วนใหญ่อ่านหนังสือบันเทิง 1 เล่ม หรือเพียงบางส่วนของเล่มเท่านั้น (ร้อยละ 40.0) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ปรากฏว่าระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ($p > .05$)

จากการพิจารณาอาชีพกับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ปรากฏว่าผู้อ่านหนังสือบันเทิงใ้มากกว่า 5 เล่มใน 1 เดือน คือผู้ประกอบการอาชีพรับจ้างมากที่สุด (ร้อยละ 39.4) ขณะที่ผู้อ่านหนังสือบันเทิง 2 - 3 เล่มใน 1 เดือน เป็นผู้ว่างงานมากที่สุด (ร้อยละ 58.8) และผู้อ่านหนังสือบันเทิงเพียง 1 เล่ม หรือบางส่วนของเล่มโดยอ่านไม่จบเล่มเป็นนักศึกษามากที่สุด (ร้อยละ 28.7) จากการวิเคราะห์พบว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน ($p > .05$)

สำหรับการอ่านหนังสือวิชาการ เมื่อวิเคราะห์ลักษณะเฉพาะบุคคลกับจำนวนหนังสือวิชาการที่ผู้อ่านอ่านใน 1 เดือน พบว่าผู้อ่านหญิงอ่านหนังสือวิชาการในปริมาณสูงกว่าผู้อ่านชาย คือ ผู้อ่านที่อ่านหนังสือวิชาการ 4 เล่มขึ้นไปใน 1 เดือน และอ่าน 3 เล่มใน 1 เดือน เป็นผู้อ่านหญิงมากกว่าผู้อ่านชาย คือ ร้อยละ 26.7 : 24.9 และร้อยละ 18.1 : 15.1 และในจำนวนผู้อ่านหนังสือวิชาการเพียงบางส่วนโดยอ่านไม่จบเล่มและผู้อ่านหนังสือวิชาการเลยเป็นผู้อ่านชายมากกว่าผู้อ่านหญิง (ร้อยละ 27.6 : 21.9 และร้อยละ 3.6 : 1.9) ข้อมูลดังกล่าวแสดงว่าผู้อ่านหญิงอ่านหนังสือวิชาการโดยเฉลี่ยมากกว่าผู้อ่านชาย แต่จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 2 ปรากฏว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน

($p > .05$) แต่เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน ปรากฏว่าผู้อ่านที่มีอายุน้อยระหว่าง 18 - 23 ปี สนใจอ่านหนังสือวิชาการมากและอ่านในปริมาณสูงถึง 4 เล่ม หรือมากกว่านี้ใน 1 เดือนเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 29.4) ซึ่งตรงกับการวิจัยในสหรัฐและอังกฤษที่พบว่าผู้มีอายุน้อย คืออายุกว่า 20 ปีเล็กน้อยสนใจอ่านและอ่านหนังสือในปริมาณสูงกว่าผู้มีอายุมาก (Eberhart 1976 : 206 - 209 ; Trewin 1979 : 16) ผลการวิจัยนี้ช่วยชี้ให้เห็นว่าผู้มีอายุน้อย อยู่ในวัยศึกษาอ่านหนังสือวิชาการโดยเฉลี่ยในปริมาณที่สูงกว่าผู้สูงอายุ ($p < .01$)

เช่นเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์ระดับการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาเกี่ยวกับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน ($p < .05$) กล่าวคือ ผู้มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และระดับปริญญาตรีส่วนใหญ่อ่านหนังสือวิชาการมากกว่าผู้มีการศึกษาระดับอื่น ๆ โดยส่วนใหญ่อ่านหนังสือวิชาการ 4 เล่มหรือมากกว่านี้ใน 1 เดือน (ร้อยละ 46.7 และ 28.9) ผู้อ่านที่ศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครูส่วนใหญ่อ่านหนังสือวิชาการเพียง 1 เล่มใน 1 เดือน (ร้อยละ 23.4) และผู้มีการศึกษาระดับมัธยมและประถมส่วนใหญ่อ่านหนังสือวิชาการเพียงบางส่วนเท่านั้น (ร้อยละ 36.1 และ 38.5) ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมิธ (Smith 1975 : 21) ในสหรัฐที่พบว่าผู้มีการศึกษาสูงสนใจและอ่านหนังสือวิชาการในปริมาณสูงกว่าผู้มีการศึกษาน้อย

นอกจากนี้ ลักษณะเฉพาะอันได้แก่อาชีพ พบว่าสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน ($p < .01$) กล่าวคือ นักศึกษาสนใจอ่านหนังสือวิชาการในจำนวนในจำนวนเล่มสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ คือ นักศึกษาอ่านหนังสือวิชาการโดยเฉลี่ย 4 เล่ม หรือมากกว่านี้ใน 1 เดือน ขณะเดียวกันจำนวนผู้ไม่อ่านหนังสือวิชาการเลยใน 1 เดือน ปรากฏว่าเป็นนักศึกษาน้อยที่สุด

กล่าวโดยสรุป จะเห็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อ่านหนังสือบันเทิงโดยเฉลี่ยเดือนละ 5 เล่มขึ้นไป โดยเป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เป็นผู้มีอายุน้อยระหว่าง 18 - 29 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มัธยม และประถมมากที่สุด และจากการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า เพศ และอายุเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบันเทิงที่อ่านใน 1 เดือน สำหรับหนังสือวิชาการ ส่วนใหญ่ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนอ่านหนังสือวิชาการโดยเฉลี่ยเดือนละ 4 เล่มขึ้นไป ซึ่ง

ปริมาณใกล้เคียงกับผู้อ่านหนังสือวิชาการเพียงบางส่วน หรืออ่านไม่จบเล่ม ในจำนวนผู้อ่านหนังสือวิชาการในปริมาณเล่มสูงเป็นผู้อ่านชายมากกว่าผู้อ่านหญิง อายุระหว่าง 18 - 23 ปี มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี และเป็นนักศึกษามากกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ จากการทดสอบความสัมพันธ์พบว่า อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพมีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน

จากการศึกษาถึงเวลาที่ผู้อ่านใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ปรากฏว่าผู้อ่านส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านโดยเฉลี่ยวันละ 1 - 2 ชั่วโมง (จำนวน 147 คน) รองลงมาคือใช้เวลาอ่านวันละ 3 - 4 ชั่วโมง (จำนวน 127 คน) ส่วนผู้อ่านหนังสือวันละอย่างน้อย 1 ชั่วโมง และวันละมากกว่า 5 ชั่วโมง มีจำนวนน้อย คือมีเพียง 29 คน และ 27 คน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของผู้อ่านกับเวลาที่ผู้อ่านใช้ในการอ่านต่อวัน พบว่าผู้อ่านชายส่วนใหญ่ใช้เวลาในการอ่านมากกว่าผู้อ่านหญิง คือผู้อ่านชายใช้เวลาในการอ่านวันละ 3 - 4 ชั่วโมง และ 5 ชั่วโมงขึ้นไปมากกว่าผู้อ่านหญิง (ร้อยละ 40.4 : 34.3 และร้อยละ 8.4 : 7.6) แต่ขณะเดียวกันผู้อ่านที่ใช้เวลาในการอ่านวันละน้อยกว่า 1 ชั่วโมงเป็นผู้อ่านชายมากกว่าผู้อ่านหญิงเช่นเดียวกัน คือร้อยละ 8.4 : 7.6 ทั้งนี้จึงพบว่าเพศไม่มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ($p > .05$)

สำหรับอายุกับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ปรากฏว่าผู้มีอายุน้อยใช้เวลาในการอ่านหนังสือต่อวันมากกว่าผู้มีอายุมาก และเวลาที่ใช้ในการอ่านต่อวันนั้นจะลดลงเมื่อผู้ใช้นี้อายุมากขึ้น คือ ผู้อ่านอายุระหว่าง 18 - 23 ปี ใช้เวลาในการอ่านวันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไป และวันละ 3 - 4 ชั่วโมง รองลงมาซึ่งมากกว่าผู้อ่านในกลุ่มอายุอื่น ๆ (ร้อยละ 10.2 และ 41.6) ขณะที่ผู้มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ใช้เวลาในการอ่านวันละ 1 - 2 ชั่วโมง มากที่สุด (ร้อยละ 58.3) และผู้อ่านที่อายุ 50 ปีขึ้นไป ใช้เวลาในการอ่านน้อยที่สุดคือวันละน้อยกว่า 1 ชั่วโมง แต่เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับเวลาที่ใช้ในการอ่านต่อวัน ปรากฏว่าไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว ($p > .05$)

เกี่ยวกับระดับการศึกษากับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ปรากฏว่าผู้อ่านหนังสือวันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไปเป็นผู้มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุด (ร้อยละ 13.3) ผู้อ่านหนังสือวันละ 1 - 2 ชั่วโมง เป็นผู้ศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครูมากที่สุด (ร้อยละ 53.1)

ส่วนผู้มีการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่อ่านโดยเฉลี่ยวันละ 3 - 4 ชั่วโมง ซึ่งเป็นปริมาณเวลาที่สูงไม่ต่างจากผู้มีการศึกษาระดับสูง และจากการวัดความสัมพันธ์พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ($p > .05$) แต่จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพกับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวันพบว่ามีความสัมพันธ์ ($p < .01$) กล่าวคือผู้ที่ใช้เวลาในการอ่านโดยเฉลี่ยวันละ 5 ชั่วโมงขึ้นไป เป็นเกษตรกรและนักศึกษามากที่สุด ส่วนผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ ส่วนใหญ่อ่านวันละ 1 - 4 ชั่วโมง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อ่านที่ประกอบอาชีพอื่นใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบธุรกิจก็เป็นไปได้

จะเห็นได้ว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่อ่านโดยเฉลี่ยวันละ 1 - 2 ชั่วโมง รองลงมาคือใช้เวลาอ่านวันละ 3 - 4 ชั่วโมง โดยผู้อ่านชายใช้เวลาในการอ่านมากกว่าผู้อ่านหญิง ผู้มีอายุน้อยใช้เวลาในการอ่านมากกว่าผู้มีอายุมาก ผู้เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นผู้ใช้เวลาในการอ่านต่อวันสูงกว่าผู้ประกอบอาชีพอื่น ๆ และมีการศึกษาค่ากว่า ดังนั้นเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะบุคคลกับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน ปรากฏว่าอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน

จากการศึกษาแหล่งที่ผู้อ่านได้อ่านหนังสือมาอ่าน ปรากฏว่าผู้อ่านนิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากที่สุด (จำนวน 154 คน) รองลงมาคือซื้อมาอ่าน (จำนวน 117 คน) แหล่งอื่น ๆ ที่ผู้อ่านได้อ่านหนังสือมาอ่าน คือยืมจากเพื่อนหรือญาติ เข้าจากร้านค้าและยืมจากหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับแหล่งที่ได้อ่านหนังสือ พบว่าผู้อ่านชายนิยมยืมหนังสือจากเพื่อนหรือญาติ และซื้อมากกว่าผู้อ่านหญิง (ร้อยละ 8.4 : 6.7 และ 39.1 : 27.6) ขณะที่ผู้อ่านหญิงนิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากกว่าผู้อ่านชาย (ร้อยละ 60.0 : 40.4) ($p < .05$) สำหรับอายุของผู้อ่านกับแหล่งที่ได้อ่านหนังสือมาอ่าน ปรากฏว่าผู้อ่านใน 4 ช่วงอายุ คือระหว่าง 18 - 23 ปี 30 - 39 ปี 40 - 49 ปี และ 50 ปีขึ้นไป นิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากกว่าวิธีอื่น ๆ (ร้อยละ 48.7 64.9 58.3 และ 42.9 ตามลำดับ) ยกเว้นผู้อ่านที่มีอายุระหว่าง 24 - 29 ปี กลับนิยมซื้อหนังสือมาอ่านมากกว่ายืมจากห้องสมุดหรือหาหนังสือมาอ่านด้วยวิธีอื่น ๆ (ร้อยละ 45.5) จากการวิเคราะห์พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับแหล่งที่ได้อ่านหนังสือมาอ่าน ($p > .05$) เช่นเดียวกันจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษากับแหล่งที่ได้อ่านหนังสือ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์เช่นกัน ($p > .05$) กล่าวคือ ผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีวศึกษาหรือฝึกหัดครู

และมีชัยนศึกษานิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากกว่าวิธีอื่น ๆ ขณะที่ผู้อ่านที่มีการศึกษาระดับประถมและสูงกว่าปริญญาตรีนิยมยืมหนังสือมาอ่านมากกว่าวิธีอื่น ๆ (ร้อยละ 38.5 และ 46.7) แต่เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของอาชีพกับแหล่งที่ไ้หนังสือ ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์ ($p < .001$) โดยผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ นิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากที่สุด ยกเว้นผู้ประกอบการค้าที่นิยมยืมหนังสือมาอ่านมากกว่าวิธีอื่น ๆ

โดยสรุป ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนนิยมยืมหนังสือจากห้องสมุดมากที่สุด รองลงมาคือซื้อส่วนแหล่งที่ผู้ใช้ห้องสมุดไ้หนังสือมาอ่านแหล่งอื่น ๆ มีน้อย และเมื่อทดสอบความสัมพันธ์ ปรากฏว่าเพศและอาชีพเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับแหล่งที่ไ้หนังสือ

จากที่กล่าวข้างต้น ลักษณะเฉพาะบุคคลอันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อกับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมการอ่านดังต่อไปนี้

เพศ มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือบนเตียงที่อ่านใน 1 เดือน และแหล่งที่ไ้หนังสือ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน และวัตถุประสงค์ในการอ่าน

อายุ มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบนเตียงและหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน และวัตถุประสงค์ในการอ่าน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน และแหล่งที่ไ้หนังสือ

ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน จำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน และวัตถุประสงค์ในการอ่าน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือบนเตียงที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน และแหล่งที่ไ้หนังสือ

อาชีพ มีความสัมพันธ์กับจำนวนหนังสือวิชาการที่อ่านใน 1 เดือน เวลาที่ใช้ในการอ่านโดยเฉลี่ยต่อวัน วัตถุประสงค์ในการอ่านและแหล่งที่ไ้หนังสือ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับประเภทหนังสือที่ชอบอ่าน และจำนวนหนังสือบนเตียงที่อ่านใน 1 เดือน

ข้อจำกัดในการวิจัย

ในการศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะบุคคลกับการอ่าน และวัตถุประสงค์ในการอ่าน พบข้อจำกัดบางประการซึ่งประมวลได้ดังนี้ คือ

1. ห้องสมุดประชาชนบางแห่ง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน และห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย มีผู้มาใช้ห้องสมุดน้อย และส่วนใหญ่อายุไม่ถึง 18 ปี ทำให้ผู้วิจัยไม่ไ้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยต้องขยายวันแจกแบบสอบถามจากที่กำหนดไว้ระหว่างวันที่ 3 - 15 กันยายน 2525 เป็นวันที่ 3 - 25 กันยายน 2525 ซึ่งเมื่อขยายวันออกไปแล้ว ผู้วิจัยยังคงสามารถแจกแบบสอบถามให้ผู้มาใช้ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจายได้เพียง 30 ชุดเท่านั้น

2. จำนวนหนังสือที่มีในห้องสมุดทั้งหมด และจำนวนหนังสือแยกตามหมวดหมู่ ทางห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่งไม่ได้ทำการสำรวจไว้ ผู้วิจัยต้องใช้วิธีนับจากบัตรรายการที่มีในห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี ซอยพระนาง และ อนงคาราม ส่วนห้องสมุดประชาชนพุมวัน วัดสังข์กระจาย บางเขน และบางขุนเทียน ไม่มีบัตรรายการ ต้องนับจากสมุดทะเบียนควบคู่ไปกับนับจำนวนเล่มที่มีจริงในห้องสมุดขณะนั้น การนับจำนวนหนังสือจากบัตรรายการ และจากสมุดทะเบียน ทำให้ทราบจำนวนหนังสือไม่ตรงกับความเป็นจริงนัก เนื่องจากมีหนังสือที่หาย หรือชำรุดและจำหน่ายออกจากห้องสมุด แต่ทางห้องสมุดยังไม่ได้จำหน่ายรายการหนังสือนั้น ๆ ออกจากสมุดทะเบียน และยังไม่ได้ถอนบัตรรายการออก ขณะเดียวกันการนับจำนวนหนังสือจากชั้นยืมผิดพลาดบ้าง เนื่องจากมีผู้เข้าใช้ห้องสมุด และเลือกหนังสือไปอ่านจำนวนมากพอควร

3. ผู้ใช้ห้องสมุดบางรายไม่ให้ความร่วมมือโดยปฏิเสธไม่ตอบแบบสอบถาม ทั้ง ๆ ที่ผู้ใช้นั้นมีลักษณะตรงตามที่ต้องการ คือ นั่งอ่านหนังสือมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 นาที และอายุเกิน 18 ปี ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยครั้งนี้ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนสามารถนำไปใช้ในการจัดหาหนังสือให้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ โดยที่ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา (ข้อมูลจากตารางที่ 9) และมาใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือประกอบการศึกษา (ข้อมูลจากตารางที่ 28) ดังนั้น บรรณารักษ์สามารถจัดหาหนังสือหรือพัฒนาทรัพยากรที่ห้องสมุด

มีอยู่ในสอคคล้องกับผู้ใช้และความประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้ส่วนใหญ่ได้

นอกจากนี้ ผลการวิจัยที่ว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่ ชอบอ่านหนังสือตำรา หนังสือวิชาการ และกิ่งวิชาการ มากกว่าหนังสือบันเทิง (ข้อมูลจากตารางที่ 17) หนังสือวิชาการหรือกิ่งวิชาการ ที่ผู้ใช้ห้องสมุดสนใจอ่านคือ หนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ด ปรัชญา ศาสนา การศึกษา กฎหมาย การปกครอง ศิลปะและการบันเทิง ประวัติศาสตร์ ชีวประวัติ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว เป็นต้น จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลจำนวนหนังสือจำแนกตามหมวดหมู่ที่มีในห้องสมุดประชาชนแต่ละแห่ง (ข้อมูลจากตารางที่ 6) ปรากฏว่าหนังสือในหมวดกิ่งกลาวมีจำนวนน้อยมากในห้องสมุดประชาชนทุกแห่ง และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนหนังสือวิชาการในหมวดต่าง ๆ กับจำนวนหนังสือบันเทิงใดก็ตาม นวนิยาย ปรากฏว่าในห้องสมุดประชาชนทุกแห่งมีหนังสือวิชาการในหมวดต่าง ๆ แต่ละหมวดเป็นจำนวนไม่ถึงครึ่งหนึ่งของหนังสือนวนิยาย ทั้งนี้ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนจึงควรลดปริมาณการจัดหาหนังสือนวนิยายซึ่งในห้องสมุดประชาชนทุกแห่งมีปริมาณหนังสือนวนิยายมากแล้วลง (ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี 3,938 เล่ม ห้องสมุดประชาชนซอยพระนางมี 1,903 เล่ม ห้องสมุดประชาชนปทุมวันมี 2,553 เล่ม ห้องสมุดประชาชนนงคารามมี 5,977 เล่ม ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจายมี 1,329 เล่ม ห้องสมุดประชาชนบางเขนมี 1,604 เล่ม และห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียนมี 509 เล่ม) และหันมาเพิ่มปริมาณหนังสือวิชาการในหมวดวิชาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นโดยเฉพาะหนังสือเกี่ยวกับความรู้ทั่วไป เบ็ดเตล็ด ซึ่งผู้ใช้ห้องสมุดชอบอ่าน และปรากฏว่าในห้องสมุดประชาชนบางแห่งยังมีหนังสือกิ่งกลาวน้อยมาก เช่น ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจาย (247 เล่ม) ห้องสมุดประชาชนบางเขน (248 เล่ม) ห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียน (119 เล่ม) หรือในห้องสมุดประชาชนบางแห่งก็มีหนังสือเกี่ยวกับศิลปะและการบันเทิงจำนวนน้อย เช่น ห้องสมุดประชาชนนงคารามมี 399 เล่ม ห้องสมุดประชาชนวัดสังข์กระจายมี 179 เล่ม ห้องสมุดประชาชนบางเขนมี 151 เล่ม และห้องสมุดประชาชนบางขุนเทียนมี 95 เล่ม บรรณารักษ์ควรเร่งจัดหาเพิ่มปริมาณหนังสือกิ่งกลาวสนองความต้องการและความประสงค์ของผู้อ่านให้มากขึ้น การจัดหาหนังสือวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ จะเป็นการสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดที่ต้องการอ่านตำรา เพื่อให้มีความรู้กว้างขวางและประกอบการศึกษา ขณะเดียวกันก็เป็นการช่วยส่งเสริมการอ่านให้ผู้อ่านได้อ่านหนังสือที่มีสาระและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านอันเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของบรรณารักษ์

แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้วิจัยเฉพาะความสัมพันธ์ของลักษณะเฉพาะบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพกับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมการอ่านของผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนเท่านั้น ดังนั้นการวิจัยเรื่องต่าง ๆ ท่อไปในแนวทางนี้จึงควรศึกษาเกี่ยวกับ

1. ลักษณะเฉพาะบุคคลกับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมการอ่านของบุคคลทั่วไปซึ่งมีใช้ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน โดยอาจจะศึกษาเฉพาะผู้อาศัยอยู่ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง เช่น ผู้อาศัยอยู่ในเขตปทุมวัน เป็นต้น
2. ศึกษาว่าการเป็นสมาชิกห้องสมุดประชาชนมีผลต่อปริมาณการใช้ห้องสมุดและการอ่านเพิ่มขึ้นหรือไม่
3. ศึกษาตัวแปรอิสระอื่น ๆ เช่น รายได้ ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ว่ามีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ในการอ่านและพฤติกรรมการอ่าน ตลอดจนการใช้ห้องสมุดประชาชนหรือไม่

